

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М..В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

межами. Така модель доводить, що університет може бути не лише місцем отримання знань і дипломів, а й рушійною силою консолідації громади, формування нових соціальних зв'язків та набуття корисних цифрових навичок.

Подальший успіх у цифровій освіті залежатиме від системної співпраці між університетами, державними структурами, громадськими організаціями та міжнародними партнерами. Спільні зусилля у підготовці й реалізації програм із цифрової грамотності допоможуть відновити єдність і сприятимуть стабільній реінтеграції наших громадян, що постраждали від агресії РФ. Університети, як центри знань і суспільної відповідальності, можуть і повинні відігравати ключову роль у цьому процесі..

Література

1. Стратегія розвитку Маріупольського державного університету на 2021-2025 роки. URL: <https://mu.edu.ua/strategy>. (дата звернення: 30.12.2024).
2. EduSpace: відкритий освітній простір для студентів і громади міста Маріуполь. URL: <https://eduspace.mu.edu.ua/>. (дата звернення: 30.12.2024).
3. Window on America Mariupol: сторінка Facebook. URL: <https://www.facebook.com/ac.mariupol/> (дата звернення: 30.12.2024).
4. Кудлай В. Цифрова грамотність особистості в контексті розвитку інформаційного суспільства. *Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: Філософія, культурологія, соціологія.* Вип. 10. 2015. С. 97-104. URL: <https://repository.mu.edu.ua/jspui/handle/123456789/4240>. (дата звернення: 30.12.2024).
5. Дія. Цифрова освіта. URL: <https://osvita.diia.gov.ua/> (дата звернення: 30.12.2024).

Петрова Ірина,
кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Тридцять років потому, із затвердженням навчального плану нової спеціальності «Документознавство та інформаційна діяльність» розпочато підготовку у закладах вищої освіти фахівців-документознавців. Новий фах швидко набуває популярності серед абітурієнтів. Відкриття спеціальності наприкінці 1990-х років у низці українських закладів вищої освіти актуалізує питання розвитку документознавчої професіології, чіткого опису

професії «Документознавець», конкретизації вимог до фахівця, а також створення умов для його професійного розвитку з метою підвищення власної конкурентноспроможності та досягнення належного професійного рівня. Обґрунтування цих аспектів та їх фіксування у відповідних нормативно-правових документах мало стандартизувати завдання, обов'язки, знання, кваліфікаційні вимоги до документознавця.

На початку 2000-х років наказом Міністерства праці та соціальної політики України був затверджений Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників задля приведення кваліфікаційних характеристик професій працівників, в тому числі і документознавця, у відповідність до освітнього законодавства та чинного класифікатора професій [2]. Цей документ чинним є і сьогодні. Одним з головних завдань документознавця є робота з документами, документною інформацією, в тому числі з використанням нових інформаційних технологій, а також участь у плануванні, організації і вдосконаленні діяльності служби документального забезпечення управління.

Згідно українського законодавства професійний розвиток працівників передбачає такі форми навчання: неформальне професійне навчання працівників; професійне навчання працівників; формальне професійне навчання працівників. Здійснення державою політики в цьому напрямі базується на декількох принципах, зокрема:

- доступності професійного розвитку працівникам;
- вільного вибору роботодавцем форм і методів забезпечення професійного розвитку працівників з урахуванням специфіки їх роботи;
- додержання інтересів роботодавця та працівника;
- безперервності процесу професійного розвитку працівників [5].

Реалізація професійного розвитку документознавця в сучасній Україні представлена відповідно до всіх вказаних вище форм навчання. Проте, кожна форма має свій рівень розвиненості.

Безперечно, найбільш ґрунтовною формою навчання для досягнення належного професійного рівня документознавця є формальне професійне навчання, що сфокусовано на підготовці кваліфікованого, конкурентноспроможного спеціаліста, який отримуючи фахові знання, також зорієнтований на формування як soft skills, так і hard skills. Станом на 2024 рік підготовка фахівців-документознавців відбувається за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Стандартами вищої освіти за спеціальністю 029 (першого та другого рівнів вищої освіти) встановлено фахові компетентності та результати навчання, відповідно сформованість та досягнення яких відображає готовність майбутнього документознавця виконувати завдання та обов'язки в межах обраної професії [3; 4].

Наявність підготовки за третім та четвертим рівнями вищої освіти забезпечує науковий підхід до вирішення проблем документального забезпечення управління в Україні, організації документальних процесів в органах державної влади та місцевого самоврядування, установах, підприємствах.

Форми навчання документознавців – неформальне професійне навчання та професійне навчання – на наш погляд, потребують системної уваги та активної позиції щодо їх організації та проведення з боку Державної архівної служби України, Українського науково-дослідного інституту архівної справи та документознавства, закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців за спеціальністю 029. Останнім часом професійне навчання документознавців, зокрема підвищення кваліфікації, відбувається як проведення семінарів, які присвячені окремому аспекту конкретного діловодного процесу, наприклад «Бланки юридичних осіб: робота над типовими помилками» [1]. Проте, це не задовольняє фахових потреб і підкреслює необхідність розробки короткострокових програм підвищення кваліфікації, в яких має простежуватись комплексність висвітлення організації документального забезпечення управління, а також акцент на впроваджені та використанні електронних систем взаємодії в роботі зі службовими документами. До речі, щодо вибору формату проведення таких курсів, доречно зосередитись на онлайн навчанні.

На сьогодні недостатньо представлено неформальне професійне навчання документознавців, а саме майже відсутність безкоштовних фахових онлайн курсів на українських платформах онлайн-навчання. Інтернет-простір у цьому питанні пропонує коштовний і, на жаль, не завжди якісний та актуальний продукт.

Отже, забезпечення ефективного професійного розвитку документознавців має бути посилено через вдосконалення неформального професійного навчання та професійного навчання за рахунок збільшення онлайн програм підвищення кваліфікації та онлайн навчальних курсів, розроблених науковцями документознавцями та досвідченими фахівцями-практиками в галузі діловодства, а також системної популяризації формального професійного навчання.

Література

1. Започатковано серію семінарів з документознавства. URL: <https://undiasd.archives.gov.ua> (дата звернення 12.12.2024).

2. Про затвердження Випуску 1 «Професії працівників, що є загальними для всіх видів економічної діяльності» Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників: наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 29 грудня 2004 р. № 336. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0336203-04#Text> (дата звернення: 11.12.2024).

3. Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для другого (магістерського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти та науки від 24 травня 2019 р. №1378. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2019/05/28/029-informatsiyna-bibliotechna-ta-arkhivna-sprava-magistr.pdf> (дата звернення 12.12.2024).

4. Про затвердження Стандарту вищої освіти за спеціальністю 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти та науки від 12 грудня 2018 р. №1378. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/029-Inform.bibliot.ta.arkh.spr-bakalavr.28.07.pdf> (дата звернення 12.12.2024).

5. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12 січня 2012 р. № 4312-VI. Дата оновлення: 27.12.2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text> (дата звернення: 11.12.2024).

Федотова Оксана,
доктор історичних наук, старший науковий співробітник,
професор кафедри інформаційної діяльності
Маріупольський державний університет

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЯК ЗАПОРУКА ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Сучасні інформаційні технології чинять суттєвий вплив практично на усі сфери життєдіяльності соціуму та перетворюються на його складовий елемент. Впровадження новітніх технологічних рішень дозволяє підвищити ефективність управлінської діяльності, оптимізувати низку рутинних операцій, а також вдосконалити систему управління. Виходячи з того, заявлена проблема є актуальною з погляду на те, що її висвітлення зумовлене потребою аналізу процесів, які відбуваються в ході інтеграції інноваційних технологій.

Під поняттям інформаційних технологій мають на увазі комплекс засобів, методичних прийомів і процесів, що забезпечують обробку, зберігання, передачу та застосування даних [8]. До їх складу входять: комп'ютерні системи, програмні продукти, телекомунікації, бази даних та Інтернет-технології. Повноцінний розвиток суспільства напряду залежить від стану